

Sygn. akt III KK 90/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)

SSN Paweł Wiliński

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

Protokolant Marta Brylińska

w sprawie **B. S.**,
w przedmiocie wydania wyroku łącznego,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
w dniu 25 czerwca 2020 r.,
kasacji wniesionej na niekorzyść skazanego przez Prokuratora Generalnego,
od wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 8 kwietnia 2019 r., sygn. akt IX K (...)

1. uchyla zaskarżony wyrok łączny i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 537 § 2 k.p.k. postępowanie w sprawie umarza;

2. wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

B. S. został skazany następującymi prawomocnymi wyrokami:
I. wyrokiem Sądu Rejonowego w T. z dnia 6 listopada 2017 r., sygn. akt II K (...), za przestępstwo określone w art. 158 § 1 k.k. i art. 157 § 1 i 2 k.k., popełnione w dniu

10 września 2016 r., za które wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności, orzeczono solidarne zadośćuczynienie wraz z pozostałymi skazanymi w kwotach 3000 zł i 6000 zł na rzecz pokrzywdzonych;

II. wyrokiem Sądu Rejonowego w T. z dnia 7 października 2016 r. sygn. akt II K (...), za przestępstwo określone w art. 288 § 1 k.k., popełnione w dniu 27 lutego 2016 r., za które wymierzono mu karę grzywny w wymiarze 50 stawek, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 40 zł;

III. wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z dnia 1 października 2018 r. sygn. akt XI K (...), za następujące przestępstwa: określone w art. 286 § 1 k.k., popełnione w dniu 12 stycznia 2016 r., za które wymierzono mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności; określone w art. 209 § 1a k.k. popełnione w okresie od dnia 7 lipca 2017 r. do dnia 4 lipca 2018 r., za które wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności; Sąd wymierzył skazanemu za te przestępstwa karę łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności, z zaliczeniem na jej poczet zatrzymania od dnia 3 lipca 2018 r. od godz. 20.30 do dnia 4 lipca 2018 r. godz. 09.50; ponadto zobowiązano skazanego do naprawienia szkody poprzez zapłacenie kwoty 1500 zł;

IV. wyrokiem Sądu Rejonowego w T. z dnia 12 maja 2016 r., sygn. akt II K (...), za przestępstwo określone w art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, za które wymierzono mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat oraz orzeczono dozór kuratora i nawiązkę w kwocie 2500 zł.

Po rozpoznaniu wniosku skazanego z dnia 6 listopada 2018 r. (data wpływu) Sąd Rejonowy w B. wyrokiem łącznym z dnia 12 lutego 2019 r., sygn. akt IX K (...), połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi wyżej w punktach I, III i IV (o sygnaturach II K (...), XI K (...) i II K (...)) i wymierzył skazanemu B. S. karę łączną roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej kary łącznej zaliczył skazanemu okres odbywania kary od dnia 3 lipca 2018 r. W pkt 3 wyroki stwierdzono, że w pozostałym zakresie wyroki opisane wyżej w punktach I, III i IV podlegają odrębnemu wykonaniu, natomiast w pkt 4 umorzono postępowanie w pozostałym zakresie co do wydania wyroku łącznego.

Przedmiotowy wyrok uprawomocnił się w dniu 20 lutego 2019 r.

Wnioskiem skazanego B. S. z dnia 30 stycznia 2019 r. (data nadania) zostało zainicjowane kolejne postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego.

W dniu 8 kwietnia 2019 r. Sąd Rejonowy w B. wydał wobec skazanego wyrok łączny, sygn. akt IX K (...), którym połączył kary pozbawienia wolności wymierzone wobec niego wyrokami Sądu Rejonowego w T. z dnia 6 listopada 2019 r., II K (...), oraz Sądu Rejonowego w B. z dnia 1 października 2018 r., XI K (...), i orzekł karę łączną jednego roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1). Na mocy art. 577 k.p.k. w zw. z art. 63 § 1 k.k. zaliczył skazanemu na poczet orzeczonej łącznej kary pozbawienia wolności okres odbywania kary w sprawie o sygn. akt II K (...) Sądu Rejonowego w T. od dnia 3 lipca 2018 r. (pkt 2). Kosztami postępowania w sprawie o wydanie wyroku łącznego obciążył Skarb Państwa (pkt 3).

Przedmiotowy wyrok uprawomocnił się w dniu 16 kwietnia 2019 r.

Od tego wyroku kasację, na niekorzyść skazanego, wywiódł Prokurator Generalny, zarzucając mu „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego procesowego, to jest art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., polegające na orzeczeniu kary łącznej pozbawienia wolności, obejmującej skazania B. S. prawomocnymi wyrokami jednostkowymi Sądu Rejonowego w T. z dnia 6 listopada 2017 r. w sprawie o sygn. akt II K (...) i Sądu Rejonowego w B. z dnia 1 października 2018 r., w sprawie o sygn. akt XI K (...), pomimo istnienia ujemnej przesłanki procesowej w postaci powagi rzeczy osądzonej, albowiem skazania te zostały już wcześniej objęte prawomocnym wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w B. z dnia 12 lutego 2019 r., sygn. akt IX K (...), co stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia określoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.”

Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w B. i umorzenie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Rację ma skarżący twierdząc, że zaskarżony wyrok łączny został wydany pomimo tego, że w obrocie prawnym funkcjonował uprzednio wydany w stosunku

do B. S. przez Sąd Rejonowy w B. wyrok z dnia 12 lutego 2019 r., sygn. akt IX K (...). Orzeczeniem tym zostały połączone kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami: Sądu Rejonowego w T. z dnia 6 listopada 2019 r. o sygn. akt II K (...), Sądu Rejonowego w B. z dnia 1 października 2018 r., sygn. akt XI K (...) i Sądu Rejonowego w T. z dnia 12 maja 2016 r. sygn. akt II K (...)

Zakwestionowany kasacją wyrok objął węzłem kary łącznej kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami: Sądu Rejonowego w T. z dnia 6 listopada 2019 r., II K (...) i Sądu Rejonowego w B. z dnia 1 października 2018 r., XI K (...) Pominięto tym razem karę orzeczoną w sprawie II K (...), czyli karę pozbawienia wolności orzeczoną z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Procedując w sprawie IX K (...), Sąd Rejonowy w B. nie dostrzegł, że odnosi się do skazań, które już były przedmiotem badania i zostały objęte wyrokiem łącznym w sprawie o sygn. akt IX K (...) Sądu Rejonowego w B. . Co znamienne, oba wyroki łączne zostały wydane w tym samym składzie osobowym.

Sąd orzekający rażąco naruszył jednoznaczne w zakresie orzekania kary łącznej uregulowania procesowe. Postąpił też wbrew jednolitej linii orzecznictwa odnoszącej się do istnienia przesłanki powagi rzeczy osądzonej w sprawach dotyczących wydawania wyroków łącznych. Zgodnie z treścią art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone albo wcześniej wszczęte toczy się. Uregulowany w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. bezwzględny nakaz umorzenia postępowania karnego, gdy wcześniejsze postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone (*res iudicata*), dotyczy również postępowań w przedmiocie wydania wyroku łącznego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 listopada 2004 r., sygn. akt V KK 326/04, z dnia 3 października 2005 r., sygn. akt V KK 151/05, z dnia 30 listopada 2011 r., sygn. akt II KK 149/11, z dnia 10 lipca 2013 r., sygn. akt II KK 14/13).

Trafnie skarżący odwołuje się do orzeczenia Sądu Najwyższego, w którym to stwierdzono: „Przepis art. 575 § 1 k.p.k. stanowi, że jeżeli po wydaniu wyroku łącznego zachodzi potrzeba wydania nowego wyroku łącznego, z chwilą jego wydania poprzedni wyrok łączny traci moc. Nie oznacza to jednak, że w nowym

wyroku łącznym można ponownie dokonywać połączenia tych samych kar orzeczonych w jednostkowych wyrokach, które zostały już połączone i objęte karami łącznymi w poprzednim wyroku łącznym. Wymierzenie nowej kary łącznej w nowym wyroku łącznym zasadne jest wówczas, gdy w brany pod uwagę zbiegu realnym przestępstw i w sekwencji wyroków stanowiących podstawę do orzeczenia kary łącznej pojawiają się nowe elementy, których nie brano pod uwagę w poprzednim wyroku łącznym. Jeśli nowe (lub istniejące, ale nieznanne) elementy nie zaistnieją, to orzeczenie zawarte w wydanym wcześniej wyroku łącznym jest prawomocne, a późniejszy wyrok łączny obejmujący te same skazania narusza powagę rzeczy osądzonej i jest dotknięty wadą w postaci bezwzględnej przyczyny odwoławczej przewidzianej w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.” (tak Sądu Najwyższy w wyroku z dnia 3 grudnia 2014 r., II KK 246/14).

Z analizy akt spraw nie wynika, by po wydaniu przez Sąd Rejonowy w B. w dniu 12 lutego 2019 r., sygn. akt IX K (...), wyroku wystąpiły okoliczności umożliwiające wydanie kolejnego wyroku łącznego wobec skazanego. Z karty karnej nie wynika by wobec skazanego został wydany kolejny prawomocny wyrok pozwalający na ponowną ocenę jego sytuacji procesowej pod kątem wydania nowego wyroku łącznego.

W powyżej przedstawionych realiach nie budzi zatem wątpliwości, że wobec B. S. zapadły dwa prawomocne wyroki łączne, w których węzłem kary łącznej objęto tożsame skazania, przy czym pierwszy z tych wyroków łącznych obejmował ponadto karę pozbawienia wolności orzeczoną w sprawie II K (...). W konsekwencji należy stwierdzić, że drugi z tych wyroków dotknięty jest tzw. bezwzględną przyczyną odwoławczą przewidzianą w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., określaną jako powaga rzeczy osądzonej.

W związku z powyższym zaskarżony wyrok musiał zostać uchylony. Postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego należało następnie umorzyć na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 537 § 2 k.p.k., jako że stan powagi rzeczy osądzonej kreuje nieusuwalną negatywną przesłankę prowadzenia tego postępowania. W rezultacie w obrocie prawnym pozostaje pierwszy wyrok łączny wydany wobec skazanego w sprawie IX K (...). Jak słusznie podkreśla się w orzecznictwie, wydanie nowego wyroku łącznego wbrew

przesłance powagi rzeczy osądzonej nie powoduje utraty mocy przez poprzedni wyrok łączny, albowiem skutek, o którym mowa w art. 575 § 1 in fine k.p.k., może nastąpić tylko wówczas, gdy spełnione są przesłanki określone w tym przepisie, a zatem gdy zachodzi realna potrzeba wydania nowego wyroku łącznego. Toteż w wypadku uchylenia wyroku wydanego z naruszeniem art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. wykonaniu podlega poprzedni wyrok łączny, gdyż nie utracił on mocy na podstawie art. 575 § 1 k.p.k. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2018 r., III KK 126/18).

O wydatkach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 638 k.p.k.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.